

Datum: 2023-02-15
Dnr: 1.3.2-2023-002

Verksamhetsredogörelse 2022

Inledning

Gentekniknämnden har till uppgift att genom rådgivande verksamhet främja en etiskt försvarbar och säker användning av gentekniken så att människors och djurs hälsa och miljön skyddas. I det sammanhanget ska hänsyn tas till vikten av att ett gott forskningspolitiskt klimat upprätthålls.

Nämnden ska yttra sig vid ansökningar om tillstånd enligt miljöbalken, ge råd till berörda myndigheter i frågor om genteknik samt sprida kunskap om den gentekniska utvecklingen. Till stöd för nämndens arbete finns två personer i nämndens kansli, vilka är anställda vid Vetenskapsrådet som är värmyndighet för Gentekniknämnden. Nämnden har under året hållit 5 sammanträden.

1. Remissyttranden

Läkemedelsverket

- Ansökan om tillstånd för klinisk prövning av en immunterapi för behandling av solida tumörer.
- Ansökan om tillstånd för klinisk prövning av en genterapi för behandling av Duchennes muskeldystrofi.

Jordbruksverket

- Ansökan om fältförsök med genetiskt modifierad gråpoppel.
- Efsas rapport om riskbedömningskriterier för växter förädlade med vissa nya genomiska kriterier "*Criteria for risk assessment of plants produced by targeted mutagenesis, cisgenesis and intragenesis*" inför Sveriges yttrande om denna till EU-kommissionen.

Livsmedelsverket

- Ansökan om marknadsgodkännande av LegHPrep för användning i livsmedel. Produkten är producerad av genetiskt modifierad *Pichia pastoris*.

Näringsdepartementet

- Yttrande inför Sveriges inspel till EU-kommissionen om dess publika hörande angående lagstiftning för växter som producerats med vissa nya genomiska metoder.

2. Föredrag vid Gentekniknämndens sammanträden.

- Gentekniknämndens nytillträdde kansliansvarige, Annelie Carlsbecker, presenterade "Var är vi i processen för ändring om EU-lagstiftningen gällande nya genomiska tekniker?"
- Michael Lövtrup och Sven-Eric Söder från Statens medicinsk-etiska råd (Smer) presenterade rapporten "Redigering av det mänskliga genomet – somatisk och ärftlig".
- Professor Anders Kvarnheden, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), gav ett föredrag om biologiska hot mot jordbruks- och livsmedelsproduktionen.

3. Informationsverksamhet

Föreläsningar:

- Fortbildning för lärare om gensaxen CRISPR/Cas9. Under hösten 2022 anordnade Gentekniknämndens kansli en webinarieriserie tillsammans med Nationellt resurscentrum för biologiundervisning, Bioresurs. Titeln för webinariererien var "CRISPR/Cas och den gentekniska revolutionen". Nära 100 lärare, främst gymnasielärare, deltog vid tre entimmes föreläsningar som gavs av kansliets medarbetare samt en föreläsning om etik och CRISPR/Cas9 som gavs av Michael Lövtrup på Smer. Föreläsningarna följdes av en tvådagars träff då lärarna fick genomföra ett eget CRISPR/Cas9 experiment, och andra relevanta laborationer, handledda av personal på Bioresurs.
- Föreläsning om genteknik för elever vid gymnasiet ProCivitas i Stockholm.
- Föreläsning om genteknik för studenter vid Uppsala universitet, på kursen Växternas struktur och funktion.
- Föreläsning vid temadagen "En dag om hållbar utveckling och etik", för civilingenjörsstudenter vid Uppsala universitet.
- Föreläsning och diskussionsseminarium om genteknik och lagstiftning för studenter vid Stockholms universitet, kursen *Green Biotechnology*.
- Föreläsning om GMO-lagstiftning för studenter vid SLU, kursen *Genetic diversity and plant breeding*.

Föredrag:

- Föredrag om "Genteknik i växtskyddet" för Växtskyddsrådet.

Paneler och referensgrupper

- Medverkan i expertpanel under "En dag om hållbar utveckling och etik", för civilingenjörsstudenter vid Molekylär bioteknikprogrammet, Uppsala universitet.
- Medverkan i expertpanel under Lunds universitets firande av det internationella arrangemanget "Fascinerande växters dag" (www.fascinerandevaxtersdag.se).

- Medverkan i referensgruppen för Kungliga skogs-och lantbruksakademins (KSLA) projekt Växtnoden.

Radio

- Medverkan i vetenskapsradion för att diskutera genterapier.
- Intervju i vetenskapsradions program Forskarliv.

Publicering i tidskrifter

- Två artiklar i Bi-lagan, en tidskrift som ges ut av Nationellt resurscentrum för biologiundervisning. "Nya genterapier med CRISPR/Cas9" och "CRISPR-redigerad tomat och fisk på marknaden i Japan".

Frågor om genteknik från allmänheten

- Via e-post, telefon, över zoom eller vid fysiskt möte har kansliet löpande besvarat frågor om genteknik från enskilda personer, skolelever och universitetsstudenter.

4. Vidareutbildning av kansliets medarbetare

- Annelie Carlsbecker har genomgått kurserna:
 - "Digital strategi" organiserad av Westander.
 - "Klarspråk", organiserad av Fakultetskurser.
- Mia Olsson har genomgått kursen
 - "Skriva tydliga texter", organiserad av Klartext.

5. Webbsidan och sociala medier

Sociala medier

- Kansliet hanterar ett Twitterkonto i Gentekniknämndens namn. Via det kontot informerar nämnden om nyheter inom genteknikområdet.
- Gentekniknämnden har en Linked In-sida, och kansliets personal delar information om genteknik via personliga Linked In-sidor.
- Kansliet har initierat en översyn av Gentekniknämndens digitala strategi, tillsammans med Vetenskapsrådets kommunikationsavdelning.

Gentekniknämndens webbplats

Kansliets personal uppdaterar kontinuerligt webbplatsen med aktuella händelser, skriver populärvetenskapliga sammanfattningar av vetenskapliga artiklar och faktasidor om olika aspekter av genteknik.

- Enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service ska offentliga aktörers webbplatser vara tillgängliga. Det är ett löpande arbete och kansliets personal har gått kurser och ingår i en grupp vid Vetenskapsrådet som arbetar med tillgänglighetsfrågor. Kansliets personal ingår även i Vetenskapsrådets grupp av webbansvariga.

- Webbplatsen besöktes 288 144 gånger av 179 954 användare. Antalet besök är nästan 70 procent högre än under 2021 (170 451 besök). Antalet sidvisningar uppgick till 566 481, varav cirka 53 procent var sidor under faktaområdet genetik och genteknik. Antalet besökare gick ner under jul- och sommarlov.

6. Omvärldsbevakning

- Kansliets personal har deltagit i ett antal konferenser och möten för att hålla sig à jour med det som pågår på genteknikområdet i vidare mening: *Plants for the future*, 30 maj; EPSO:s möte om genteknik, 24 maj, NordGen:s möte om digital sekvensinformation, 31 maj; *One Health, environment, society*, 21-24/6; Borgeby fältdagar 29-30/6, *PlantEd* konferens om genomredigering på växter 5-7/9; möte om Cartagenaprotokollet och digital sekvensinformation arrangerat av miljödepartementet 5/10; webinarium *New Genomic Techniques and their future in the EU* arrangerat av EU-parlamentariker Erik Bergkvist and Jessica Polfjärd, 6/12; Efsas möte med intressenter *The safety of plants derived from New Genomic Techniques: looking into future risk assessment challenges* 12/12.
- Gentekniknämndens kansli anordnade ett möte med representanter från Sveriges övriga GMO-myndigheter med syfte att uppdatera varandra om vad som händer inom Sverige på genteknikområdet. Kansliet deltog i ytterligare ett motsvarande möte som anordnades av Kemikalieinspektionen.
- Gentekniknämndens kansli har haft fyra informella möten med direktören för Bioteknologirådet, Norge, för att utbyta erfarenheter.

7. Gentekniknämndens arkiv

Gentekniknämnden ansvarar för nämndens handlingar och Vetenskapsrådets arkivvarier sköter arkivvården.

8. Anställning av ny kansliansvarig

Den nye kansliansvarige, docent Annelie Carlsbecker, påbörjade sitt arbete vid Gentekniknämnden den 1 april 2022 och gick parallellt med dåvarande kansliansvarig fram till slutet av maj 2022.